

रामचंद्र शिवराम गायकवाड (मयत तर्फे वारस)
पोपटराव रामचंद्र गायकवाड व इतर
सर्व रा.कदमवाकवस्ती, लोणीकाळभोर, ता.हवेली, जि.पुणे

विरुद्ध

---अर्जदार/अपिलार्थी

दामोदर दत्तात्रय मोतीवाले व इतर

---जाबदेणार/प्रतिवादी

मुंबई कुळ वहिवाट व शेतजमीन अधिनियम १९४८
चे कलम ७६ नुसार रिक्विजन अर्ज.

वाद मिळकतीचे वर्णन-

गाव तालुका	गट नंबर	क्षेत्र हे.आर	आव्हानित आदेश क्रमांक व दिनांक
कदमवाकवस्ती	781	0.42	उपविभागीय अधिकारी, हवेली उपविभाग, पुणे यांनी त्यांचे समोरील टेनन्सी
लोणीकाळभोर	774	0.91	अपील क्र.१९/२०१४ मध्ये पारित केलेला आदेश दि.१६/११/२०१८
हवेली			

महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण नियमावली २०१३ मधील नियम १३ (४) अन्वये
दाखल पूर्व युक्तीवादानंतर निर्णय

खालील उभयन्यायाधिकाणाचे न्यायनिर्णयाचे वाचन केले. दि.२७/१२/२०१८
रोजीची कार्यालयीन टिपणी वाचली. याचिका कर्ते यांचे विधिज्ञ कोठावळे यांचा
तोंडी युक्तीवाद ऐकला.

आव्हानित आदेश यांचे काळजीपूर्वक वाचन केले असता असे दिसून येते
की, तहसिलदार यांचेकडे मुळ प्रकरण इतर हक्कातील कुळ हक्का संबंधीची नोंद
ही नाममात्र आहे व ती रद्द करावी असा अर्ज दिल्यावरून प्रकरण सुरु झाले.
तहसिलदार यांनी पारित केलेल्या आदेशाचे विरुद्ध उपविभागीय अधिकारी यांचेकडे
अपील दाखल करण्यात आले. दुदैवाने ते अपील महाराष्ट्र जमीन महसूल
अधिनियम १९६६ चे कलम २४७ अन्वये नोंद न होता मुंबई कुळ वहिवाट व
शेतजमीन अधिनियम १९४८ चे कलम ७४ अन्वये नोंद करण्यात आले.

खालील न्यायाधिकरणाने चुकीच्या अधिनियमाखाली अपिलाची नोंदणी
करून निर्गती केल्यामुळे आव्हानित आदेशाचे स्वरूप बदलत नाही. तहसिलदार
यांचे निर्णयाचे वाचन केले असता असे दिसून येते की, पारित करण्यात आलेला

मुळ आदेश हा महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९४८ चे कलम १४८, १४९ आणि १५० अंतर्गत येणारा विषय आहे. थोडक्यात कुळ कायद्यांतर्गत ज्या निर्णयाचे विरुद्ध कलम ७४ अन्वये अपिलाची तरतूद आहे, अशा प्रकारचा कोणताही आदेश तहसिलदार यांनी मामलतदार म्हणून अधिकाराचा वापर करून दिलेला नाही. तर तो तहसिलदार / महसूली अधिकारी म्हणून दिला आहे. कुळ कायद्यांतर्गत न्यायाधिकरण म्हणून नव्हे. थोडक्यात व्यथित पक्षकारास महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ चे कलम २४७ अन्वये महसूली अधिकाऱ्यांनी दिलेले निर्णय कशा प्रकारे व कोणासमोर आव्हानित करावेत याबाबत परिशिष्ट-इ मध्ये स्पष्ट तरतूद नमूद केलेली आहे. थोडक्यात कुळ कायद्याचे कलम ७६ अन्वये प्रस्तावित आदेशात हस्तक्षेप करण्याचा या न्यायाधिकरणास अधिकार प्राप्त होत नाही. म्हणजेच पुनर्निरीक्षण याचिका या न्यायाधिकरणाचे अधिकार कार्य कक्षेत येत नसून ही बाब पूर्णतः महसूली अधिनियमांतर्गत परिशिष्ट-इ अन्वये योग्य त्या अपिल अधिकाऱ्यासमोर आव्हानित होणारी बाब आहे.

वरील निष्कर्षाचे पृष्ठयर्थ मी नारायण पाटील विरुद्ध मे.गाला कन्स्ट्रक्शन [2015 All MR (6) 928] या पूर्व न्यायनिर्णयचा आधार घेवू इच्छितो. यातील मार्गदर्शक तत्वे खालीलप्रमाणे आहेत, जे की इंग्रजी भाषेत नमूद केली आहेत.

If an applicant claims for entry of his name in record of rights he shall have to prove the holder, owner, mortgagee or tenant. If such requirement could not be proved mutation entry is required to be cancelled.

वरील पूर्व न्यायनिर्णयाचे मी काळजीपूर्वक वाचन केले. याही प्रकरणात महसूल अधिकाऱ्यांनी दिलेले निर्णय मा.सर्वोच्च न्यायालयापर्यंत महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ चे तरतूदीनुसार जी अपील, पुनर्निरीक्षण, पुनर्विलोकन या सर्व तरतूदींचा विचार करून मा.सर्वोच्च न्यायालयापर्यंत पोहोचली होती, न्यायाधिकरणाकडून नव्हे. त्याचा आधार घेवून मी या निर्णयाप्रत येतो की आव्हानित आदेश हा न्यायाधिकरणाच्या अधिकार कक्षेत पारित झालेला नसून

महसूल अधिकाऱ्यासमोर जाण्याची मुभा राहू शकते. परंतु या न्यायाधिकरणासमोर अशाच प्रकारची पुनर्निरिक्षण याचिका विचाराधिन ठेवता येत नाही.

युक्तीवादाचे दरम्यान याचिका कर्तेचे वकील श्री.कोठावळे यांनी स्वतंत्र अर्ज देवून पुनर्निरिक्षण अर्ज महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ चे कलम २४७ अन्वये आवाहनित करण्याचे आधिकारास बाधा न आणता काढून घेण्याची परवानगी मागितली. ही बाब विचारात घेवून मी खालीलप्रमाणे आदेश करतो.

आ दे श

- १) आवाहनित करण्यात आलेल्या आदेशाचे विरुद्ध पुनर्निरिक्षण अर्ज या न्यायाधिकरणाचे अधिकार कक्षेत येत नाही, म्हणून निकाली काढण्यात येत आहे.
- २) याचिका कर्ते / आवाहनित आदेशाने व्यथित व्यक्ती यांचा विवादित आदेशाचे विरुद्ध योग्य त्या अपिल अधिकाऱ्यासमोर आवाहनित करण्याचे अधिकारात या आदेशान्वये बाधित होणार नाही याची नोंद घ्यावी.
- ३) याचिका कर्ते यांनी दाखल केलेल्या आदेशाच्या सत्य प्रती किंवा कागदपत्रांच्या सत्यप्रती त्यांच्या छायांकित प्रती अभिलेखित ठेवून त्यांना परत करण्यात याव्यात.